

MØTE

i EØS-utvalget

tirsdag den 5. november kl. 15.15

Møtet ble ledet av komiteens leder, *Thorbjørn Jagland*.

Samferdselskomiteens medlemmer var innkalt for å delta under behandlingen av sak nr. 1.

Til stede var:

Fra utenrikskomiteen: Thorbjørn Jagland, Åslaug Haga, Julie Christiansen, Morten Høglund, Bjørn Jacobsen, Jon Lilletun, Lars Rise, Christopher Stensaker, Finn Martin Vallersnes, Gunhild Øyangen.

Fra EFTA/EØS-delegasjonen: Vidar Bjørnstad, Hans Kristian Hogsnes, Morten Lund, Grethe Fossli, André Dahl.

Fra samferdselskomiteen: Petter Løvik, Jorunn Ringstad, Sigrun Eng, Bjørgulv Froyn, Sverre J. Hoddevik, Odd Holten, Hans R. Kjæstad, Oddbjørg Ausdal Starrfelt.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Jan Petersen og samferdselsminister Torild Skogsholm.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Ekspedisjonssjef Sven Svedman, Utenriksdepartementet, avdelingsdirektør Oda Sletnes, Utenriksdepartementet, avdelingsdirektør Jørn Ringlund, Samferdselsdepartementet, underdirektør Else Underdal, Utenriksdepartementet og seniorrådgiver Christina Christensen, Samferdselsdepartementet.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Rune Resaland.

D a g s o r d e n :

1. Orientering om den nye telekommunikasjonspakken v/ samferdselsministeren.
2. Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 8. november 2002. Se vedlagte brev fra Utenriksdepartementet, datert 29. oktober d.å., med oversikt over de relevante rettsaker.
3. Eventuelt.

S a k n r . 1

Orientering om den nye telekommunikasjonspakken.

Statsråd Torild Skogsholm: EU vedtok i løpet av våren og sommeren 2002 en ny reguleringspakke på området for elektronisk kommunikasjon. Pakken erstatter dagens EU-regulering på teleområdet. Dagens teleregulering fra EU er en del av EØS-avtalen. Den nye reguleringspakken er EØS-relevant. EUs dato for ikrafttreden av den nye reguleringen er satt til 25. juli 2003 innenfor hele EØS-området.

Pakken består av

- et rammedirektiv
- et direktiv om samtrafikk og tilgang
- et direktiv om tillatelser
- et direktiv om samfunnsplågte tjenester og forbrukerrettigheter
- et direktiv om kommunikasjonsvern (personvern på området for elektronisk kommunikasjon) og
- et vedtak om frekvensforvaltning.

I tillegg utsteder kommisjonen enkelte utfyllende vedtak og ikke bindende rettsakter som oppretter rådgivende grupper og gir retningslinjer for hvordan regelverket er å forstå.

Formålet med EUs nye reguleringspakke er å legge forholdene til rette for en videre utvikling innenfor området elektronisk kommunikasjon på bakgrunn av siste års utvikling. Dagens regulering er beregnet på å legge til rette for åpning av markedet fra et rettslig monopol til en konkurransesituasjon. Liberaliseringen som ble gjennomført i 1998, innebar umiddelbart en stor vekst i antall aktører, bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur og etablering av ny infrastruktur i telekommunikasjonssektoren. Dagens marked består av flere konkurrenter innenfor de fleste delmarkeder. Dette medfører behov for å tilpasse reguleringen for å ivareta markedets og brukernes behov.

Den teknologiske utviklingen har også medført at de tidligere grenser mellom spesielt telekommunikasjon, IT og media gradvis har blitt mer uklare.

Denne samlede utviklingen har ført til behov for å oppdatere og revidere EUs lovgivning på dette området. Dette gjøres nå ved at reguleringspakken tar høyde for den såkalte konvergensen, dvs. sammensmeltningen mellom telekommunikasjon, IT og media. Den nye reguleringen omfatter all virksomhet innenfor området for elektronisk

kommunikasjon, med tilhørende tjenester, utstyr og installasjoner. Det legges opp til et konsistent og teknologinøytralt regelverk, der selve innholdet i kommunikasjonen er holdt utenfor.

Sentrale endringer fra nåværende regulering til ny regulering omfatter i tillegg til nytt virkeområde også nytt innhold i begrepet sterk markedsstilling

Reguleringspakken opprettholder den asymmetriske, sektorspesifikke reguleringen, der enkelte større tilbydere pålegges særskilte forpliktelser. Reguleringens bruk av begrepet ”sterk markedsstilling” videreføres, men innholdet i begrepet endres. Dette gjøres ved at begrepets innhold legges nært opp til konkurranserettens begrep ”dominerende stilling”. I praksis innebærer dette at det anvendes konkurranserettslige metoder for identifisering av tilbydere med sterk markedsstilling. Den nye reguleringens tilnærming til generell konkurranserett, kombinert med etablering av bærekraftig konkurranse i markedet for elektronisk kommunikasjon, antas å føre til at sektorspesifikk regulering på sikt gradvis vil bli erstattet av generell konkurranselovgivning.

Et annet viktig reguleringsgrep i den nye pakken er at det legges opp til økt fleksibilitet ved bruk av spesialtilpasset regulering i form av en såkalt verktøykasse.

Når en markedsaktør har sterk markedsstilling i henhold til dagens regulering, pålegges den automatisk en rekke forpliktelser. I den nye reguleringen vil Post- og teletilsynet ha en rekke virkemidler til rådighet i denne såkalte verktøykassen som kan pålegges en tilbyder med sterk markedsstilling. Men det vil bli opp til Post- og teletilsynet å velge hvilket virkemiddel som er best egnet i den enkelte situasjon. På denne måten kan tilsynet skreddersy påleggene til fordel for markedet. Den nye reguleringen tar dermed sikte på at markedsaktørene skal slippe å forholde seg til en rekke generelle forpliktelser som kanskje ikke er egnet i den enkelte situasjon.

Forutsigbarhet og fleksibilitet er viktige elementer i reguleringen av et dynamisk marked. Utviklingen av informasjonssamfunnet skjer hurtig, og det investeres betydelige beløp i infrastruktur og markedsaktiviteter. For å sikre fortsatt vekst og utvikling av nye innovative nett og tjenester er det viktig at tilbyderne har forutsigbare rammebetingelser. Usikkerhet vedrørende regulatoriske rammebetingelser kan føre til reduksjon i investeringer og svekke norsk konkurransevne på kort og lang sikt. På den annen side er det viktig at tilsynsmyndigheten sikres fleksibilitet, slik at regulatorisk intervensjon blir målrettet og kommer på riktig tid. Ved å bidra til å finne en balanse mellom forutsigbarhet og fleksibilitet skal reguleringspakken kunne sikre brukerne gode, billige og fremtidsrettede tjenester på området for elektronisk kommunikasjon.

Balansen er søkt ivaretatt ved en europeisk harmonisering av virkemiddelbruk i det enkelte typetilfellet. Harmoniseringen skal også bidra til at fragmentering av det indre marked unngås ved at reguleringen fører til 18 ulike regimer innenfor EØS-området. Derfor fastsetter reguleringspakken en konsultasjonsordning som skal føre til en viss interaktivitet mellom medlemsstatene og kommisjonen på enkeltvedtaksnivå.

Enkeltvedtak av en viss betydning skal følge en konsultasjonsprosedyre. Dette innebærer bl.a. at når nasjonale myndigheter har til hensikt å treffe et enkeltvedtak som gjelder

- prosedyrer for markedsdefinisjoner,
  - utpeking eller ikke-utpeking av tilbydere med sterk markedsstilling,
  - pålegg, tilbaketrekking eller opprettholdelse av forpliktelser for tilbydere med sterk markedsstilling,
  - tilgang og samtrafikk
  - eller revisjon av leveringspliktige tjenester,
- samtidig som vedtaket kan påvirke handelen mellom EØS-landene, skal utkast til vedtak gjøres tilgjengelig for kommentarer fra kommisjonen og nasjonale reguleringsmyndigheter i andre EØS-land. Det skal tas hensyn til synspunkter som kommer fram ved denne konsultasjonen når vedtaket fattes. Konsultasjonsprosedyren medfører også en begrenset adgang for kommisjonen til å nedlegge veto mot enkelte utkast til vedtak samt foreslå tekst til nytt vedtak. For EFTA/EØS-landene vil denne harmoniseringen bli foretatt av EFTAs overvåkningsorgan.

Videre inneholder den nye reguleringen bestemmelser som skal avvikle dagens konsesjonsordning. Det skal ikke lenger gis individuelle tjenestekonsesjoner for tilbydere med sterk markedsstilling. Konsesjonsordningene forbeholdes i framtiden forvaltningen av knappe ressurser, dvs. frekvenser og nummer. Alt annet skal reguleres på generelt nivå i lov eller forskrift. Det settes for øvrig strenge rammer for hvilke regler som kan pålegges en tilbyder som ønsker markedstilgang.

Innholdet av pålagte, landsdekkende tjenester, eller universelle tjenester som det også kalles, er uendret i det nye regelverket. Dette innebærer bl.a. at alle skal ha tilgang til taletelefoni og kunne knytte seg til Internett via telefonlinje. Videre skal alle ha tilgang til nummeropplysning, telefonautomater samt tjenester tilpasset brukere med særlige behov. Levering av pålagte, landsdekkende tjenester kan imidlertid ikke pålegges ved konsesjon under det nye reguleringsregimet.

Myndigheten må derfor avtale med en tilbyder at slike tjenester skal leveres. Dersom det ikke er mulig å avtale et slikt tilbud, kan myndigheten utpeke noen til å gjøre det. Dersom byrden ved en slik utpeking blir urimelig, må det opprettes en finansieringsordning. Dette

vil i så fall også innebære at levering av slike tjenester vil bli lagt ut på anbud blant tilbyderne.

Samferdselsdepartementet har nylig hatt et utkast til ny lov om elektronisk kommunikasjon til høring hos aktørene i markedet. Jeg tar sikte på å legge fram en odelstingsproposisjon for Stortinget med forslag til ny lov om elektronisk kommunikasjon i løpet av første kvartal 2003.

EFTAs arbeidsgruppe for informasjons- og telekommunikasjonstjenester har i samarbeid med EFTAs jurister foretatt en omfattende gjennomgang av reguleringspakken. Formålet med arbeidet har vært å finne tilpasningstekster som er avpasset til EØS-avtalens system, og samtidig bidra til å gjøre den nye reguleringen praktisk gjennomførbar. Dette arbeidet er nå i ferd med å bli avsluttet. Det tas sikte på at utkast til EØS-komitebeslutninger skal klareres av EFTA/EØS-landene i løpet av måneden.

Det vil bli fremmet en stortingsproposisjon med forslag til å innta EUs reguleringspakke i EØS-avtalen. Tilpasningstekstene vil bli nærmere behandlet i proposisjonen.

Lederen: Ber noen om ordet? – Det har ikke skjedd.

Før vi går over til neste punkt, dimitterer vi samferdselskomiteen. Da er det utenriksministerens innlegg om EØS-rådets møte den 22. oktober.

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg vil gjerne redegjøre for EØS-rådsmøtet den 22. oktober. Da ble det 18. møtet i EØS-rådet holdt, og hvis jeg skal karakterisere det, får jeg bruke det gode, gamle uttrykket at det var et godt møte, som det heter, uten spesielle overraskelser. Den danske europaminister Haarder representerte EU-formannskapet. Nivået på øvrig deltakelse fra EU-siden var igjen lavt. Møtet ble ledet av Island som formann for EØS-samarbeidet denne høsten.

Det formelle møtet konsentrerte seg denne gang om utvidelsen av EU og EØS i tillegg til det faste punktet om hvordan EØS-avtalen generelt fungerer. Kommisjonen og EFTA-siden var enige om at EØS-avtalen i det hele fungerer godt. Det ble notert som positivt at EFTA-siden har redusert antallet utestående rettsakter betraktelig det siste halvåret. Av utestående rettsakter nevnte kommisjonen kun det såkalte hvitvaskingsdirektivet hvor EU-siden legger stor politisk vekt på rask gjennomføring. Norge støtter direktivet og har allerede startet forberedelsene til nasjonal gjennomføring. Det er Liechtenstein som er

problemet på EFTA-siden, og Norge presser på i EFTA for å få en snarlig innlemmelse.

EU- og EFTA-siden bemerket som positivt at man i stålsaken hadde fått til en praktisk ordning som langt på vei ivaretok hensynet til arbeidsplasser og eksport til EU-markedet. Vi var allikevel helt klar på at EUs beskyttelsestiltak ikke kunne sies å være i samsvar med EØS-avtalen.

EFTA-siden gjorde det også klart at vi hadde behov for en snarlig bekreftelse fra EU på våre ønsker om å delta i samarbeidet i det nye matvarebyrået, det nye sjøsikkerhetsbyrået og det nye luftfartssikkerhetsbyrået. De nye organene på EU-siden starter opp sitt arbeid denne høsten, og det er viktig for oss å få delta fra en tidlig fase. Kommisjonen lovte å sette fart i de formelle prosedyrene for å legge til rette for EFTA-deltakelse i de to førstnevnte, men det er stadig noen utestående spørsmål som må drøftes videre i forhold til deltakelse i den sistnevnte.

Hovedsaken i EØS-rådet var utvidelsen av EU og EØS. Budskapet fra EFTA-siden, som ble formidlet både av Island og Norge, var at vi støtter utvidelsen, at utvidelsen av EU og EØS må skje parallelt, og at det må finnes tilfredsstillende løsninger for markedsadgang for fisk når frihandelsavtalene med søkerlandene opphører. Kommisjonen delte oppfatningen om samtidig utvidelse og viste til EØS/EFTA-landenes ansvar for å bidra til sosial og økonomisk utjevning og til at EU-siden forventer det de kalte rimelige økonomiske bidrag til utvidelsen. Når det gjaldt markedsadgang, avviste kommisjonen igjen at WTO-regelverket gav formelt grunnlag for kompensasjon, men åpnet for å finne det de kalte en balansert løsning innenfor rammen av EØS-avtalens protokoll 9, som omhandler handel med fisk og fiskeprodukter. EU-formannskapet noterte seg våre politiske budskap om at utvidelsen ikke måtte føre til nye handelsbarrierer eller redusere omfanget av frihandel.

EUs forhandlingsmandat er under utarbeidelse og vil ventelig bli formelt vedtatt av medlemslandene i desember. Det legges opp til at forhandlinger om EØS-utvidelsen vil kunne komme i gang umiddelbart etter avslutning av utvidelsesforhandlingene under toppmøtet i København den 12.-13. desember. Forhandlingene vil ta til på nyåret og bør være avsluttet i april neste år for å sikre samtidig undertegning. Jeg vil orientere Stortingets organer om forhandlingsprosessen, hovedforhandlingsområdene markedsadgang for fisk og finansiering samt ulike problemstillinger og spørsmål som kan komme opp.

Den politiske dialog under EØS-rådet fant sted i forkant av det formelle møtet. Hovedpunktene var Irak, Midtøsten, Den internasjonale straffedomstolen og Sri Lanka.

Lederen: Takk skal du ha. Ber noen om ordet?

Morten Høglund (FrP): Jeg vil få lov til å spørre litt om forhandlingene. Utenriksministeren sier at EU utarbeider sitt forhandlingsmandat i desember. På hvilken måte har EFTA og Norge avklart sitt forhandlingsmandat? Ser man for seg at man forhandler disse tingene separat – altså fisk for seg, det finansielle for seg, eventuelle ting som EU måtte trekke opp, f.eks. landbruk, for seg? Eller har man vurdert å se på en strategi her hvor man ser en helhet mellom disse tingene, hvor man kan koble de ulike elementene i én forhandling?

Utenriksminister Jan Petersen: Takk skal du ha! Det er nok en del gjenstående problemstillinger ute og går, også fordi vi ønsker å se hva EU måtte komme opp med.

Dette er jo ingen enkle forhandlinger. Vi har den klare tanken at her bør vi gjøre så mye som mulig i denne omgang. Men det vil vi endelig kunne avklare når forhandlingsopplegget fra EUs side kommer opp. Vi har rimelig god tid til å gjøre det, men ikke mer tid enn vi bør ha.

Det har jo hele tiden vært klart at reelle forhandlinger ikke har kunnet begynne før EU er ferdig med sin utvidelse. Det er altså et tidsvindu fra årsskiftet frem til midt på våren, da disse tingene kan skje. Men poenget er jo på mange måter å samle så mye som mulig av dette i én forhandling. Det forhandlingsopplegget har jeg, som jeg nevnte, tenkt å ta til Stortingets organer – som det heter på fint – som det relevante organet som skal gå inn i det. Og så har vi noe gjenstående harmonisering mot islendingene, hvor det er viktig å holde trykk på saken og ikke skyve ting ut til senere.

Bjørn Jacobsen (SV): Eg har lyst til å spørje om dette med marknadsadgang. Kva slags argument bruker kommisjonen når dei ikkje vil godkjenne WTOs reglar?

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg kan ikke på stående fot ta selve argumentasjonslinjen deres, men deres konklusjonen er for så vidt rimelig klar. Vi er uenig i den konklusjonen. Dette er en av de tingene vi i så fall må drøfte, hvor det ikke er tvil om at den politiske overbygningen vil være ganske viktig. Derfor er har jeg lyst til å samle

flere ting på én hånd. Men jeg tror jeg må gjøre det ganske klart at dette ikke er noen enkle forhandlinger. Vi er jo ikke av verdens største forhandlere – for å si det slik. Det er 5 millioner på vår side og 475 millioner på den andre siden, slik at det er et forholdsvis ubalansert forhandlingsbilde vi går inn i. Dette blir ingen enkel sak. Det må jeg si med en gang, fordi her møter man altså i utgangspunktet rettslige problemer hvor vi ikke engang har det formelle grunnlaget, og så skal man inn å løse et reelt problem.

Christopher Stensaker (FrP): Når det gjelder fisk, har vi et system i Norge der kvoter er kombinert med båter. Så er spørsmålet om man ved salg av båter også selger kvoter ut av landet.

Åslaug Haga (Sp): Jeg vil bare følge opp litt av det Morten Høglund var inne på.

Nå har vi jo en rekke utestående saker, saker som det skal forhandles om. Vi har protokoll 3, vi har artikkel 19, vi har lakseavtalen, vi har spørsmålet om utvidelse og kontingenten. Jeg har det ikke helt klart for meg hva utenriksministeren svarte på da han sa at han ville se på dette som et samlet opplegg og komme tilbake til Stortinget. Hva er det han inkluderer i det samlede opplegget? Inkluderer han alle de elementene jeg har snakket om nå?

Utenriksminister Jan Petersen: Nei, det gjør jeg ikke. Jeg tar det som er relevant for utvidelsen. Det vi skal forhandle, er de spørsmålene som knytter seg til utvidelsen av EØS-området. Det er et ønske som jeg tror de aller fleste av oss er enige om, nemlig at når EU utvides, så bør også EØS-området utvides. Det kaller på forhandlinger om viktige spørsmål, hvor kanskje det viktigste vil være finansieringsordningen og konsekvensene av bortfallet av fisk. Hva EU da vil legge på bordet i sitt forhandlingsmandat av andre ting – de vil selvsagt gå inn på eierspørsmål – får vi se på når det kommer opp. Men jeg for min del vil advare mot at vi trekker den type ting inn i diskusjonen.

Jeg vil tippe at det som var kjernen i spørsmålet til Åslaug Haga, var hva man vil gjøre når det gjelder protokoll 3 og artikkel 19. Det er en separat forhandling som foregår nå, og som vi håper å bli ferdig med før jul.

Lederen: Flere har ikke bedt om ordet.

S a k n r . 2

Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 8. november 2002

Lederen: Har noen noe til de aktuelle utsendte rettsaktene?

Gunhild Øyangen (A): Jeg har et spørsmål til Næringsmidler Kapittel XII 302 D 0113. Der står det at Statens næringsmiddeltilsyn har vurdert rettsakten som relevant og akseptabel, med unntak av de fire navngitte aromastoffene som fremdeles står i registeret, og som bør forbys i påvente av helsemessig evaluering.

Det er altså fire navngitte aromastoffer som man mener bør forbys. Men så står det i konklusjonen at Spesialutvalget for næringsmidler har gitt sin tilslutning. Mitt spørsmål er, for det går ikke helt klart fram, om man har gitt sin tilslutning til at disse stoffene skal forbys. Hvordan er dette å forstå?

Utenriksminister Jan Petersen: Hvis jeg ikke tar helt feil – det skal jeg i så fall greie å rette i ettertid – så oppfatter jeg det slik at det er ”kan forbys” som er det springende punktet her, og det er det man gir sin tilslutning til. Skulle det vise seg å være feil, skal jeg øyeblikkelig få sendt ned en beskjed.

Kan jeg vil bare få lov til å nevne at Heidi Sørensen på forhånd har sendt inn et spørsmål som vi har besvart. Jeg vet ikke om sekretariatet har mottatt det, og at det eventuelt distribueres til komiteens medlemmer, slik at vi også har det spørsmålet inne.

Lederen: Er det andre som ønsker ordet? – Det er det ikke.

S a k n r . 3

Eventuelt

Lederen: Er det noen som ber om ordet? – Det er det ikke.

Møtet hevet kl. 15.45.